Lietas arhīva Nr. CA-0279-23
ECLI:LV:LAAT:2023:1221.C12274722.6.S

Latgales apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2023.gada 21.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Inguna Tabore,
tiesneši Valentīna Lohova un Ilmārs Stivriņš,
ar tiesas sēdes sekretāri Danu Rezuni,
piedaloties atbildētāja pārstāvei /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē *MS Teams* videokonferences platformā izskatīja civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ par morālā kaitējuma piedziņu sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Latgales rajona tiesas 2023.gada 20.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. C/ 2022.gada 5.decembrī cēla tiesā prasību, ar 2023.gada 28.februāra precizējumiem, pret /pers. D/ un pamatojoties uz Civillikuma 1635., 1642.pantu lūdza piedzīt no atbildētāja morālo kaitējumu 500 *euro* un piedzīt 80 *euro* par juridiskajiem pakalpojumiem.

[1.2] Ar 2022.gada 22.augusta Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes lēmumu atbildētājam piemērots sods 70 *euro* administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros, jo esot alkohola reibumā un atrodoties publiskā vietā, atbildētājs traucējis sabiedrisko kārtību, un izteicis prasītājam draudus.

[1.3] Atbildētājs aizskāris prasītāja godu un cieņu, publiski aizvainojot viņu daudzu cilvēku klātbūtnē, graujot reputāciju un nodarot kaitējumu ne tikai prasītāja veselībai, bet arī noradījis morālo kaitējumu. Pēc atbildētāja draudiem prasītājam bija traucēts miegs un sākās sirdsdarbības traucējumi, ko 2022.gada 18.aprīlī konstatējis ātrās palīdzības ārsts.

[1.4] Ņemot vērā, ka prasītājs vērsās juridiskā firmā /nosaukums/ pirmstiesas brīdinājuma sagatavošanai, viņam radās izdevumi 80 *euro*, ko lūdz piedzīt no atbildētāja.

[2] Atbildētājs iesniegtajā paskaidrojumā prasību atzina daļēji.

Atbildētājs neapstrīd faktu, ka administratīvā pārkāpuma procesā sodīts par sabiedriskās kārtības traucēšanu, taču Administratīvās atbildības likuma 34.panta otrā daļa paredz kaitējuma atlīdzību tādā gadījumā, ja personai ar administratīvo pārkāpumu ir nodarīts kaitējums. Prasītājs nav pierādījis morālā kaitējuma esamību, un nav norādījis, kā tieši izpaužas viņam nodarītais kaitējums, cieņas un goda aizskārums.

Lūdz ņemt vērā apstākli, ka prasītājs publiskā vietā pats pienāca pie atbildētāja, izteica neizprotamu pretenziju un provocēja klātesošos uz skandālu. Arī veiktajā audio ierakstā dzirdams, ka pats prasītājs uzmācas atbildētājam un citiem klātesošajiem ar nesaprotamiem jautājumiem.

Uzskata par noraidāmu lūgumu atlīdzināt izdevumus 80 *euro*, ko prasītājs ir maksājis juridiskajai firmai /nosaukums/ pirmstiesas brīdinājuma sagatavošanai, jo Civilprocesa likuma normas neparedz juristu vai juridisko firmu izdevumu atlīdzināšanu.

[3] Ar Latgales rajona tiesas 2023.gada 20.jūlija spriedumu prasība apmierināta daļēji. No atbildētāja prasītāja labā piedzīta morālā kaitējuma kompensācija 200 *euro*, bet valsts labā piedzīta valsts nodeva 70 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 13 *euro*, kā ar prasītājam noteiktas tiesības saņemt likumiskos procentus 6 % gadā no nesamaksātās parāda summas 200 euro.

Noraidīta prasība daļā par 300 *euro* morālā kaitējuma piedziņu un 80 *euro* piedziņu par juridisko pakalpojumu sniegšanu.

[3.1] Atsaucoties uz Civillikuma 1635.panta normu, tiesa norādīja, ka morālais kaitējums ir fiziskas vai garīgas ciešanas, kas radušās no neatļautas darbības, un morālais kaitējums ir sekas, kas rodas tiesību aizskāruma gadījumā. Lai noteiktu, vai prasītājam nodarīts morālais kaitējums un viņam ir tiesības uz atlīdzību, tiesai jākonstatē morālā kaitējuma esība, proti, vai morālais kaitējums radies neatļautas darbības rezultātā.

[3.2] Iesniegtie pierādījumi neliecina, ka atbildētājs būtu izdarījis noziedzīgu nodarījumu, līdz ar to morālais kaitējums civillietā netiek prezumēts un aizskartajai personai tas ir jāpierāda Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā.

Tiesa konstatēja, ka atbildētājs ir izdarījis administratīvo pārkāpumu, ar Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes 2022.gada 22.augusta lēmumu ir administratīvi sodīts ar naudas sodu 14 naudas soda vienību apmērā, kas atbilst 70 *euro* par pārkāpumiem sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā. Policijas sastādītajā lēmumā ir atzīts, ka ar savu darbību atbildētājs traucējis sabiedrisko kārtību, pārkāpjot vispārpieņemtās uzvedības normas, un apdraudējis prasītāja drošību (sīkais huligānisms), taču prasītājam ir jāpierāda, ka šis tiesību aizskārums ir izraisījis viņam fiziskas vai garīgas ciešanas.

Pārbaudījusi pievienoto video ierakstu, tiesa secināja, ka ieraksts neattiecas uz izskatāmo gadījumu 2022.gada 9.aprīlī, savukārt audio ieraksts (09.04.2022.) liecina par starp pusēm notikušu konfliktējoša satura sarunu, bet pārējie pievienotie audio ieraksti nav attiecināmi uz šo lietu.

Ir pierādīts, ka atbildētājs 2022.gada 9.aprīlī ir veicis prettiesiskas darbības, kas ir radījušas prasītājam arī garīgas ciešanas - pazemojumu, trauksmi, bailes, kas neapšaubāmi pazemina viņa dzīves kvalitāti. Tiesa pieļāva, ka notikušais varēja atstāt arī garīga rakstura sekas uz prasītāju, kas saistītas ar bailēm par iespēju kaut kam līdzīgam atkārtoties, ar nepatīkamām atmiņām par notikušo, taču tās nav atstājušas ievērojamu iespaidu uz prasītāju, jo nekādus pierādījumus tam, ka būtu apmeklējis neiropatologu un psihologu prasītājs nav iesniedzis.

Ņemot vērā Civillikuma 1635.panta normu, judikatūras atziņas, tiesu praksi un apkopojumā "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās" pausto, kā arī Latvijas Republikas Satversmes 95. un 111.pantā noteikto, tiesa atzina, ka morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanā svarīgākais ir nevis prasītāja pieprasītā summa, bet gan nodarītais kaitējums (kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi, tas, vai kaitējuma rezultātā prasītājam radās kādas paliekošas sekas un citi būtiski apstākļi). Ņemot vērā atbildētāja nodarījuma sabiedrisko kaitīgumu, pašreizējo aktualitāti, kaitējuma raksturu, ka izdarīts sabiedriskā vietā, kā arī pastāvošo tiesu praksi, tiesa morālā kaitējuma atlīdzību noteica 200 *euro* apmērā, uzskatot, ka prasītājam šī summa dos gandarījumu par nepamatotu tiesību aizskārumu, savukārt atbildētāju atturēs no turpmākām huligāniskām darbībām. Tā kā nav konstatējamas nodarījuma sekas, kas būtu vērtējamas, kā neatgriezeniskas, tādēļ pārējā daļā tiesa prasību noraidīja.

Tiesa atzina, ka noteiktā morālā kaitējuma kompensācija vienlaicīgi kalpos gan kā gandarījums par to, ka prasītājam bija jāpacieš zināmas

neērtības, bailes no notikuma atkārtošanās, nepatīkamas izjūtas, gan arī kā atbilstošs sods atbildētājam, liekot viņam saprast, ka prettiesiska rīcība var novest pie nepatīkamām finansiālajām sankcijām.

[3.3] Civilprocesa likuma 44.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka atlīdzināmi ir izdevumi advokāta palīdzības samaksai, taču likums neparedz juristu vai juridisko firmu izdevumu atlīdzināšanu, līdz ar to nav pamatota apmierināt prasību daļā par 80 *euro* piedziņu par juridisko pakalpojumu, ko sniegusi juridiskā firma /nosaukums/ par pirmstiesas brīdinājuma sagatavošanu.

[4] Prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību par Latgales rajona tiesas 2023.gada 20.jūlija spriedumu, pārsūdzot to prasības noraidītajā daļā.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta atziņām 2011.gada 26.janvāra nolēmumā lietā Nr.SKC-40/2011, uzskata, ka kompensācijai ir ne tikai jāsniedz gandarījums personai, kuras tiesības ir pārkāptas, bet jāliedz vainīgajam turpmāk izdarīt līdzīgus pārkāpumus, tādēļ kompensācijai nav jābūt nesamērīgi zemai. Savukārt tiesas noteiktā kompensācija 200 *euro* un nesodāmības sajūta atbildētājam dod pamatu turpināt veikt pret prasītāju vērstas prettiesiskas darbības.

Pusēm nesaskaņas radušās kopš 2021.gada oktobra, un pēc diviem pret prasītāju nepamatoti ierosinātiem kriminālprocesiem, un atbildētājs nepārtraukti prasītāju provocē uz konfliktiem un prettiesisku darbību veikšanu, iesaistot arī citas personas.

Uzskata, ka tiesas noteiktās kompensācijas apjoms atbildētājam var radīt nesodāmības sajūtu.

Lūdz apmierināt arī prasību par 80 *euro* piedziņu, ko prasītājs maksājis konkrēti juridiskās firmas /nosaukums/ pārstāvim /pers. F/ par juridisko pakalpojumu sniegšanu.

[5] Atbildētājs iesniegtajā paskaidrojumā apelācijas sūdzību neatzina.

Tiesa pamatoti norādīja, ka atbildētāja sodīšana par administratīvo pārkāpumu, kas vērsts pret sabiedrisko kārtību un pret prasītāju, jau pats par sevi atzīstams par tādu, kas sniedz prasītājam morālo gandarījumu. Nekonstatējot nodarījuma sekas, kas būtu vērtējams kā neatgriezeniskas, prasību pārējā daļā tiesa pamatoti noraidīja.

Ņemot vērā, ka atbildētājs nav nodarījis prasītājam miesas bojājumus, kā arī prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, ka nodarījuma sekas būtu atstājušas ievērojamu iespaidu uz prasītāju, nav pamata apelācijas sūdzību apmierināt. Tāpat nepamatots ir prasījums daļā par 80 *euro* piedziņu, jo tie ir maksāti par pakalpojumiem juridiskai personai, un to atmaksu neparedz Civilprocesa likums.

[6] Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējs nepiedalījās, lietā iesniedza lūgumu par lietas izskatīšanu bez viņa klātbūtnes, lūdzot apmierināt celto prasību pilnīgi.

[7] Tiesas sēdē atbildētāja pilnvarota pārstāve apelācijas sūdzību neatzina, un norādīja, ka piekrīt pirmās instances tiesas spriedumā norādītiem motīviem par kaitējuma kompensāciju un piedzītās summas apmēru.

Motīvu daļa

[8] Novērtējusi prasības priekšmetu un pamatu, apelācijas sūdzības argumentus, lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus un lietas dalībnieku paskaidrojumus, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka celtā prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Attieksme pret pirmās instances tiesas spriedumu

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pamatojoties uz minēto tiesību normu, Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai un neatkārto tajā minētos apsvērumus. Tiesa lietas faktiskos apstākļus un pierādījumus ir novērtējusi pareizi, līdz ar to pamatoti prasību apmierinājusi daļēji. Apelācijas sūdzībā izteiktie argumenti nav pamats pretēja sprieduma taisīšanai.

[10] Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. No Satversmes 94.panta izriet, ka viens no būtiskākajiem tiesību principiem, proti, personas neaizskaramības princips, attiecināms arī uz personas nemantisko labumu aizsardzību (veselība, drošība, gods un cieņa u.c.).

Konkrētajā lietā prasītājs pieteicis prasījumu, kas pamatots ar personisku aizskārumu, par kuru prasītāja ieskatā civiltiesiski atbildīgs ir atbildētājs.

Par prasības priekšmetu un pamatu

[11] Prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu, pārsūdzot to prasības noraidītajā daļā, pēc sekojošiem argumentiem: prasības summa 500 *euro* pilnībā apmierinātu prasītāju, ņemot vērā atbildētāja izteiktos draudus, un, lai arī turpmāk viņš atturētos no līdzīgiem pārkāpumiem.

Lietā konstatēts, ka atbildētāja /pers. D/ darbības 2022.gada 9.aprīlī /adrese/, Valsts policija administratīvās lietas ietvaros kvalificēja kā sīko huligānismu. Pirmās instances tiesa atzina, ka atbildētājs ir veicis prettiesiskas darbības, kas radījušas prasītājam arī garīgas ciešanas, pazemojumu, trauksmi, bailes, kas neapšaubāmi pazemina viņa dzīves kvalitāti.

Saskaņā ar Civillikuma 1635.pantā noteikto tiesību aizskāruma gadījumā aizskārējam ir jādod apmierinājums. Apmierinājuma pirmatnīgā ideja ir nodibināt mieru starp cietušo un aizskāruma izdarītāju kā kaitējumā vainīgo (skat. *Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. (1401.-2400.p.) Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā. Otrais izdevums. - Rīga: Mans Īpašums, 2000, 144.lpp.*).

Pirmās instances tiesa, ņemot vērā atbildētāja nodarījuma sabiedrisko kaitīgumu un pašreizējo aktualitāti, kaitējuma raksturu, ka izdarīts sabiedriskā vietā, ka atbildētājs traucēja sabiedrisko kārtību, pārkāpjot vispārpieņemtās uzvedības normas, un apdraudēja prasītāja drošību, pamatoti morālā kaitējuma atlīdzību noteica 200 *euro* apmērā, kas prasītājam dos gandarījumu par nepamatotu tiesību aizskārumu, savukārt atbildētāju atturēs no turpmākām huligāniskām darbībām.

Ņemot vērā, ka mūsdienās sabiedrības priekšstati par vērtībām ir centrēti uz to, ka lielākā vērtība ir cilvēks, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka atlīdzībai par cilvēkam nodarīto morālo kaitējumu jābūt tik lielai, lai cietusī persona justos pēc iespējas mazāk sāpināta un spriedums radītu sabiedrībā priekšstatu par to, ka prettiesiskas darbības, kas rada kaitējumu cilvēkam, tiek nosodītas un aizskārējam ir jādod pienācīga atlīdzība par nodarīto (prevencija). Prevencijas funkcijas nozīme izpaužas apstāklī, ka piespriežamajai summai jābūt tādai, kas maksimāli attur atbildētāju un citas personas no līdzīga rakstura aizskārumu nodarīšanas. Kompensācijas piedziņa naudas izteiksmē par morālo kaitējumu atzīstama par gandarījumu (atlīdzinājumu), kad par pārciestajām negatīvajām emocijām cietušais var saņemt atlīdzinājumu, kas viņam kaut nedaudz ļautu aizmirst notikušo (samierināšanas funkcija).

Tādēļ nevar piekrist apelācijas sūdzībā norādītajam, ka izlemjot jautājumu par atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu pirmās instances tiesa nav apsvērusi jautājumu, kas maksimāli attur atbildētāju no līdzīga rakstura aizskāruma izdarīšanas. Jānorāda, ka pirmās instances tiesa spriedumā ņēma vērā arī citos salīdzināmos gadījumos noteikto atlīdzinājuma veidu un apmēru.

Tādejādi pirmās instances tiesas spriedumā noteiktā morālā kaitējuma atlīdzības summa 200 *euro*, arī apelācijas instances tiesas ieskatā ir tāda summa, kas pilda taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkciju, tā ir adekvāta pieļautajam tiesību aizskārumam un prasītājam ir tiesības uz minēto atlīdzību, līdz ar to pārējā daļā prasība ir noraidāma.

Par juridisko pakalpojumu sniegšanas izdevumiem

[12] Tiesas kolēģija uzskata par pamatotu pirmās instances tiesas viedokli, ka nav apmierināma prasība daļā par 80 *euro* piedziņu, kas saistīti ar juridisko pakalpojumu sniegšanu prasītājam, jo Civilprocesa likuma 44.panta pirmajā daļā noteikti ar lietas vešanu saistīto izdevumu apmēri advokāta palīdzības samaksai.

Civilprocesa likuma 33.panta trešajā daļā ir skaidri definēts, ka ir atlīdzināmi izdevumi tieši par advokāta palīdzību. Līdz ar to maksu par juridiskās palīdzības sniegšanu, ko prasītājam sniegusi juridiskā firma, šajā gadījumā /nosaukums/, vai tās jurists, kas nav zvērināts advokāts, neatlīdzina uz Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas pamata.

Tā kā likuma normas neparedz juristu vai juridisko firmu izdevumu atlīdzināšanu, /pers. C/ prasība daļā par 80 *euro* piedziņu par juridisko pakalpojumu sniegšanu ir noraidāma.

Par Civilprocesa likuma 195.panta piemērošanu

[13] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, prasītājam nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – 6 % no ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Par tiesāšanas izdevumiem

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 4.punktu prasītājs ir atbrīvots no valsts nodevas samaksas, līdz ar to prasītājs lietā nav maksājis valsts nodevu nedz pie prasības celšanas, nedz sniedzot apelācijas sūdzību.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmajā daļā noteikts, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Tā kā prasības pieteikumā norādīta prasības summa ir 500 *euro*, tad par šādu prasījumu atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "a" apakšpunktam būtu jāmaksā valsts nodeva 75 *euro*. Taču ņemot vērā, ka minētā "a" apakšpunkta norma noteic, ka valsts nodeva nevar būt mazāka par 70 *euro*, no atbildētāja valsts labā piedzenama iepriekš nesamaksātā valsts nodeva 70 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un Ministru kabineta 2022.gada 11.janvāra noteikumu Nr.20 "Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība" 5., 14., 15.punktam ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi šajā lietā ir 13 *euro* (lietas 2.lapa), kas aprēķināti pirmās instances tiesā un valsts labā piedzenami no atbildētāja. Ievērojot, ka puses piekritušas elektroniskai saziņai ar tiesu, apelācijas instancē ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi netiek aprēķināti.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājam nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 97., 189.-193., 195., 204.[1], 432.pantu, 433.panta pirmo daļu, 450.pantu un 454.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

/pers.C/ prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā morālā kaitējuma kompensāciju 200 *euro*, kas iemaksājami prasītāja kontā Nr./konta numurs/AS "Swedbank".

Noraidīt /pers.C/ prasību daļā par 300 *euro* morālā kaitējuma piedziņu un prasību daļā par 80 *euro* piedziņu par juridisko pakalpojumu sniegšanu.

Noteikt /pers.C/, personas kods /personas kods/, tiesības saņemt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, likumiskos procentus 6 % gadā no nesamaksātās parāda summas.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts labā valsts nodevu 70 *euro*, kas jāieskaita Valsts kasei, reģistrācijas Nr.90000050138, saņēmēja iestāde: Valsts kase, NMR 90000050138, konta Nr.LV55TREL1060190911200, BIC kods TRELLV22.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 13 *euro*, kas jāieskaita Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, reģistrācijas Nr.LV90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, konta Nr.LV51TREL2190458019000, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis: kods 21490.

Noteikt /pers.D/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei - 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums ir pārsūdzams 30 dienu laikā Senāta Civillietu departamentā kasācijas kārtībā, kasācijas sūdzību iesniedzot Latgales apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* kontā – saņēmēja: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, konta Nr.LV83TREL8280010000000, ekonomiskās klasifikācijas kods: F22010010, norādot lietas numuru un personas datus.

Tiesnese I.Tabore
Tiesnese V.Lohova
Tiesnesis I.Stivriņš